

Burgerschapsvorming in 'Wat een Verhaal!'

Inleiding

Door de Onderwijsraad werd al in 2012 de sterke relatie tussen burgerschapsvorming en levensbeschouwelijke vorming aangegeven. 'Als burger bijdragen aan de samenleving kan pas echt als iemand zelf weet waarvoor hij of zij staat'.

Burgerschapsonderwijs impliceert dat een leerling leert een eigen levensovertuiging te ontwikkelen en weet welke waarden en normen hij voorstaat, na wil leven en uit wil dragen. Verkennen van de eigen identiteit en verkrijgen van inzicht in de opvattingen van anderen staat centraal: voor welke (levensbeschouwelijke) waarden sta ik, hoe maak ik die waar en waar sta ik ten opzichte van anderen.

De (leerling)populatie van scholen in Nederland wordt vaak gekenmerkt door grote diversiteit in cultureel-, sociaal- en levensbeschouwelijk opzicht, maar ook wat betreft gezinsvormen en gender.

Omgaan met verschillen is de grote uitdaging voor burgers in de huidige tijd, die gekenmerkt wordt door polarisatie, toenemend (oorlogs)geweld en onveiligheid. In vrede met elkaar omgaan is op veel plaatsen in de wereld helaas geen realiteit.

Burgerschapsvorming biedt waardevolle leerstof voor scholen als het gaat om samen leren en samenleven. De school is immers een samenleving in het klein.

In 'Wat een Verhaal!' is levensbeschouwelijke vorming sterk verbonden met de burgerschapsopdracht van de school.

Verbinding Burgerschapsvorming met 'Wat een Verhaal!'

De verbinding van burgerschapsvorming met 'Wat een Verhaal!' komt duidelijk naar voren in onderstaande aandachtspunten uit de nieuwe wet Burgerschapsonderwijs op de basisschool (juli 2021), die ook in Wat een Verhaal!' aan bod komen:

- **Identiteit**

Leerlingen ontdekken hun primaire en secundaire emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten. Ze raken bewust van identiteitsvormingsaspecten en reflecteren op tradities, vieringen en rituelen.

- **Diversiteit**

Leerlingen leren woorden te geven aan wat de ander doet en wil en ontdekken daarin overeenkomsten en verschillen. Ze leren onderlinge conflicten vreedzaam op te lossen. Ze maken kennis met levensbeschouwelijke stromingen.

- **Solidariteit**

Leerlingen ontwikkelen manieren om de eigen en de belangen van anderen te behartigen; en ook uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling te herkennen en benoemen.

- **Duurzaamheid**

Leerlingen leren in duurzaamheidskwesties over verschillende waarden en belangen en de gevolgen daarvan voor de leefomgeving, nu en later. Ze leren duurzame keuzes te herkennen en te reflecteren op hun eigen gedrag.

- **Globalisering**

Leerlingen verkennen hoe zichzelf, klasgenoten en andere mensen in Nederland verbonden zijn met andere delen van wereld.

De speerpunten van ‘Wat een Verhaal!’

- **De verhalen vertellen**

‘Wat een Verhaal!’ wil de leerlingen bekend maken met belangrijke verhalen uit de christelijke traditie en de culturele erfenis van die verhalen. De christelijke traditie is immers niet los te zien van de ontwikkeling van onze samenleving.

De verhalen van levensbeschouwelijke tradities zijn echter vooral bronnen van wijsheid waarin antwoorden op de levensvragen, waarmee leerlingen de klas binnenkomen, verkend kunnen worden.

Daarom is het allereerst belangrijk dat de verhalen in de lessen van ‘Wat een Verhaal!’ verteld worden op een manier die bij de leerlingen ‘een deurtje opent’. Dat wil zeggen dat leerlingen erdoor geraakt worden en ontdekken dat deze verhalen niet los staan van hun persoonlijke ervaringen.

- **Open levensbeschouwelijke gesprekken** naar aanleiding van het verhaal vervullen in de methode een onmisbare rol.

In die gesprekken ontdekken leerlingen welke waarden en normen zij voorstaan, en leren zij zich te verhouden tot zichzelf, de ander en de steeds sneller veranderende wereld om hen heen.

Bij levensbeschouwelijke vorming waarin burgerschapsvorming geïntegreerd is, is ontmoeting van grote betekenis.

Ontmoeting met de ander in een sfeer van respect voor elkaar draagt ook bij aan de ontwikkeling van begrip voor keuzes van de ander, ook al zijn dat niet jouw keuzes. Door ruimte te geven aan dialoog en interactie kunnen nieuwe inzichten ontstaan.

Leerlingen leren elkaar beter te begrijpen en ontdekken dat verschillende visies mogelijk zijn, zonder deze verschillen te willen opheffen. Zo zullen zij steeds meer hun eigen levensbeschouwelijke weg leren vinden.

Levensbeschouwelijke burgerschapsvorming houdt ook een bewuste keuze in voor:

- **Kennis maken met verschillende levensbeschouwelijke tradities.**

Ook in de bronnen van andere levensbeschouwelijke tradities zijn waardevolle bijdragen te vinden, waarin ontdekt kan worden hoe mensen uit alle tijden en culturen omgegaan zijn met levensvragen.

In 'Wat een Verhaal!' wordt, waar mogelijk, in de lessen aandacht besteed aan belangrijke feesten, relevante informatie en verhalen uit andere levensbeschouwelijke tradities.

De burgerschapsopdracht van de school

De school voldoet aan bovenstaande aandachtspunten uit de wet 'Burgerschapsonderwijs op de basisschool' als de speerpunten *verhalen vertellen, open levensbeschouwelijke gesprekken en kennismaken met verschillende levensbeschouwelijke tradities* geïntegreerd aan bod komen bij de lessen van 'Wat een Verhaal!'.